

Petri Suominen

J. M. Suominen

torpparin pojasta nahkurimestariksi

J. M. Suominen

torpparin pojasta nahkurimestariksi

*Jubo-paapa kuoli vuonna 1955 ollessani noin seitsemänvuotias.
Muistikuvani hänestä ovat siksi utuiset, mutta mieleen on sentään
jäänyt pienet hetket hänen polvellaan.*

– Pertti Suominen: Kaksi sukupolvea nahkatehtaan nurkilla.

Petri Suominen

J. M. Suominen

torpparin pojasta nahkurimestariksi

© 2023–2025 Petri Suominen

Kannen taustakuva:
Felipe Santana, Unsplash

2. korjattu ja täydennetty painos

Kustantaja: BoD · Books on Demand, Mannerheimintie 12 B,
00100 Helsinki, bod@bod.fi

Kirjapaino: Libri Plureos GmbH, Friedensallee 273,
22763 Hampuri, Saksa

ISBN: 978-952-33-9630-2

Johdanto

Sukunimet olivat vielä 1800-luvun Varsinais-Suomessa varsin harvinaisia. Sukunimen sijaan käytettiin patronyymia, eli isänimeä tai asuintalon nimeä. Juho Mauritsilla tai hänen sisaruksillaan ei ollut syntyessään sukunimeä, vaan jokainen heistä otti tai sai sukunimen viimeistään 1900-luvun alussa.

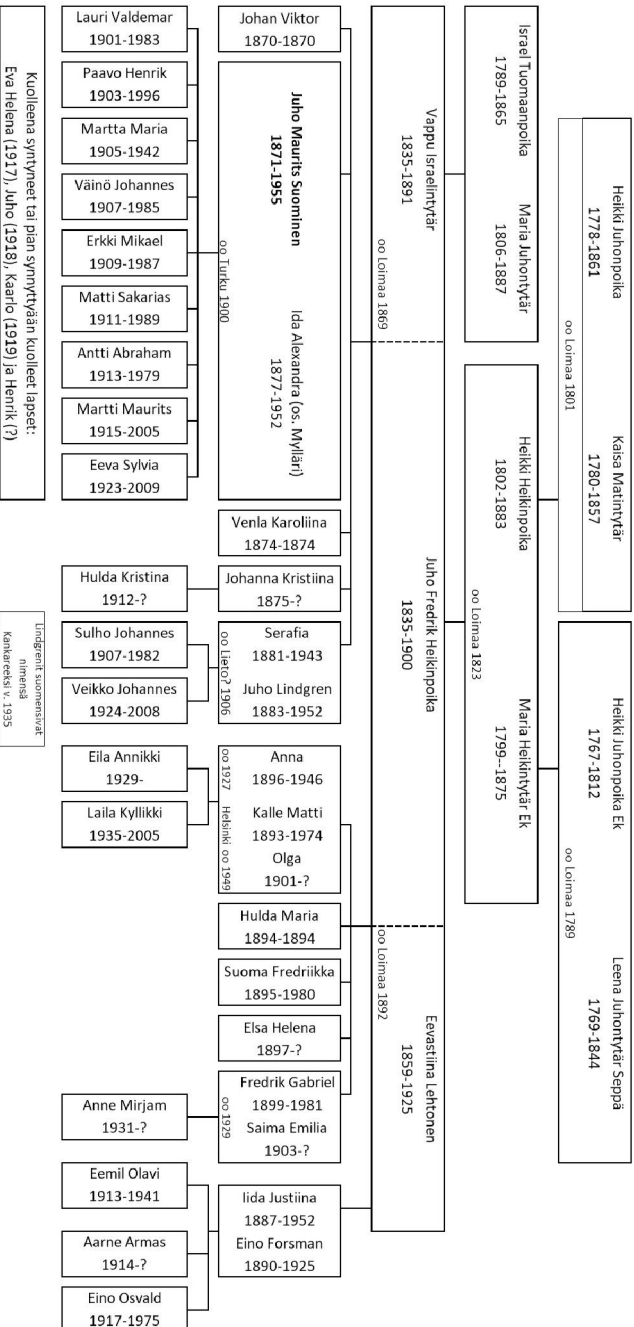
Kirkonkirjoissa esiintyvät etunimet vaihtelevat 1800-luvulla ja vielä 1900-luvun alussa jonkin verran paikkakunnasta ja seurakunnan kirjurista riippuen. Olen käyttänyt johdonmukaisuuden vuoksi kaikista etunimistä niiden modernia muotoa.

Kunkin vuoden henkikirja laadittiin edellisen vuoden lopulla, joten henkikirjat kuvaavat todellisuudessa edellisen vuoden lopun tilannetta. Samoihin aikoihin päättyivät pükojen ja renkien sopimukset, joten he vaihtoivat yleensä talojen välillä marraskuussa.

Haluan kiittää isääni Pertti Suomista, joka on taltioinut vanhojen kuvien ja papereiden lisäksi myös perimätietoa, josta olen aiemmin koonnut kirjan ”Kaksi sukupolvea nahkatehtaan nurkilla”. Vaikka jutut ovat voineet muuttua ja värityä sukupolvelta toiselle kulkiesaan, niiden avulla on mahdollista oppia tuntemaan Juhoa tavalla, joka ei onnistuisi pelkkien arkistotietojen pohjalta.

Kiitos kuuluu myös kumppanilleni Suvi Silvennoiselle oikoluvusta ja siitä, että hän antoi minun käyttää tämän kirjan kirjoittamiseen kymmeniä tunteja, jotka olisimme voineet käyttää myös yhdessä.

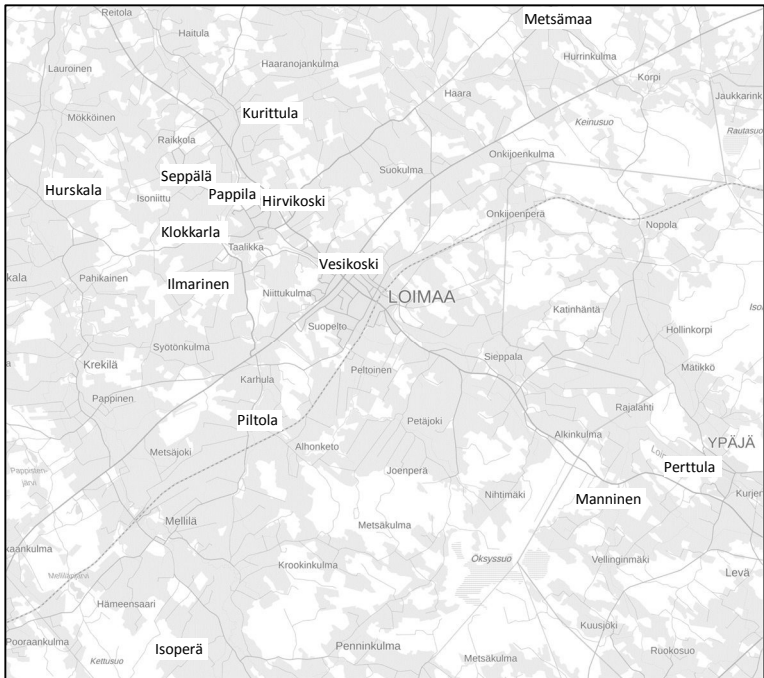
Tekijä

Lapsuus

Juho Maurits syntyi 12.10.1871 Loimaan pappilan Jaakolan torppaan. Kirkon lähellä sijaitseva pappila on nykyään yksityisomistuksessa, ja aiempi Loimaan kunnan keskusta Hirvikoski on rakentunut pitkälti sen maille.

Loimaan pappilan tilukset sijaitsivat viljavalla seudulla, joten torppareillakin oli ilmeisesti mahdollisuudet melko hyvään toimeentuloon. Jaakolan torpalla oli 1870-luvulla kahteen otteeseen renkikin palkattuna.

Osa Loimaata ja Ypäjää.

Loimaalla oli Juhon lapsuudessa useita Jaakola-nimisiä torppia ja pari samannimistä tilaakin, joten arkistotietojen kanssa pitää olla

tarkkana. Esimerkiksi yksi tunnetuimpia loimaalaisia, taiteilija Alpo Jaakola kasvoi lähellä nykyistä Loimaan keskustaa sijainneen Karhulan Jaakolan torpassa.

En ole valitettavasti onnistunut paikallistamaan, missä pappilan Jaakola aikoinaan sijaitsi, sillä sitä ei ole merkitty yhteenkään löytämääni karttaan.

Isä, Juho Fredrik

Juho Fredrik Heikinpoika (1870-luvulta alkaen kirkonkirjoissa myös Juho Weetrik ja Juho Veetrikki) syntyi Loimaalla, Isoperän kylässä Viuhkon talolle kuuluneessa Heikkilän torpassa 21.6.1835. Hän oli seitsemäs Heikki Heikinpojan ja Maria Heikintyttären kaikkiaan kahdeksasta lapsesta. Heikki-isä oli ainakin toisen polven torppari, ja esi-isissä oli myös seppiä, joten suvulla oli melko vakiintunut asema kotiseudullaan.

Juho Fredrikin vanhemmista veljistä kaksi menehtyi lapsena, ja muut vanhemmat sisarukset olivat jo lähteneet maailmalle, kun 16 vuotta täyttänyt Juho Fredrik lähti rengiksi samassa kylässä sijainneeseen Soinan rustholliin.

Kun nuorin veli Matti lähti kotoaan vuonna 1853, Juho Fredrik palasi vielä pariksi vuodeksi kotitorppaansa auttamaan isäänsä. Pikkuveli palasi kotitorppaansa vuonna 1855, ja Juho Fredrik sai Klokkarlaan siirtyneen isoveljensä paikan Pappilan Jaakolan renkinä.

Juho Fredrik käväisi välillä Hirvikosken kylässä Kitkon verotilan renkinä (1857–1858) sekä pappilan renkinä (1860), mutta palasi aina uudestaan rengiksi Jaakolan torppaan. Vuonna 1863 hän oli hetken renkinä Mannisen kylän Paavolassa, mutta siirtyi vielä samana vuonna Seppälän rustholliin.

Renkinä raataminen loppui vuonna 1868, kun Juho Fredrik sai hoitettavakseen saman Jaakolan torpan, jossa oli ollut aiemmin renkinä. Torppa lienee vapautunut, kun aiempi torppari sai ”viran” haudankaivajana.

Äiti, Vappu Israelintytär

Torppariksi päästyään Juho Fredrik saattoi perustaa perheen. Hän avioitui Vappu Israelintyttären kanssa 20.7.1869. Aviopuolisot olivat ehtineet jo 34 vuoden ikään, ja tuore vaimo oli vielä muutaman kuukauden aviomiestään vanhempi.

Vappu oli syntynyt 16.1.1835 Huhtasaaren torpassa Metsämaalla, joka oli tuolloin Loimaan kappeliseurakunta. Vapun isä Israel oli jäänyt kolme vuotta aiemmin leskeksi, mutta mennyt uudellaan naimisiin. Vappu oli ensimmäinen isän uudesta avioliitosta syntynyt lapsi, mutta sisarusksia tuli myöhemmin lisää useita.

Vapun isä kuoli 76-vuotiaana vuonna 1865, mutta Vappu jäi kotitorppaansa uuden torpparin piikaksi avioitumiseensa asti.

Sisarukset

Juho Fredrikille ja Vapulle oli syntynyt yksi lapsi jo ennen Juho Mauritsia. 6. lokakuuta 1870 syntynyt Johan Viktor menehtyi kuitenkin vielä samana vuonna. Kova kohtalo oli myös Juho Mauritsista seuraavalla lapsella, kesäkuun 6. päivänä 1874 syntyneellä Venla Karoliinalla, joka kuoli tasan kaksi kuukautta syntymänsä jälkeen.

Venla Karoliinan jälkeen perheeseen syntyi vielä kaksi tytärtä, Johanna Kristiina (19.7.1875, vuoteen 1910 asti Juhanna) ja Serafia (7.8.1881).

Äidin kuolema

Vappu-äiti kuoli 56-vuotispäivänään 16.1.1891. Koska kuopus Serafia oli äitinsä kuoleman aikaan alle 10-vuotias, ja Juho oli samoihin aikoihin mahdollisesti Turussa, 15-vuotias Johanna joutui varmasti ottamaan suuren vastuun torpan taloudenpidosta.

Äitipuoli ja puolisisarukset

Oli yleinen käytäntö, että leskeksi jäänyt mies avioitui nopeasti uudestaan, varsinkin jos hänellä oli pieniä lapsia. Juhon isä ehti olla leskenä vain reilun vuoden ennen kuin avioitui 24 vuotta nuoremman Eevastiina Lehtosen kanssa 18.3.1892. Vihkiminen tapahtui Loimaan pappilassa.

Aviottomana syntynyt aviottoman lapsen äiti

Juho Fredrikiä ei ilmeisesti haitannut Eevastiinan heikko sosiaalinen asema. Eevastiina oli nimittäin syntynyt piika Annastina Matintyttären aviottomana lapsena 11.12.1859. Hänellä oli yhdeksän vuotta vanhempi sisko Vilhelmiina, joka oli syntynyt niin ikään avioliiton ulkopuolella. Tytöt seurasivat äitinsä mukana Loimaan Hurskalan kylän talosta toiseen kunnes Annastina-äiti menehtyi 25.9.1867 ollessaan piikana Mattilan talossa. Vilhelmiina oli äitinsä kuoleman aikaan riittävän vanha jäämään Mattilaan piikaksi, mutta Eevastiinaa heiteltiin pikkupiikana talosta toiseen.

Vuonna 1874 Eevastiinan nimestä on ollut jotain epäselvyyttä, sillä hänelle on lisätty rippikirjaan merkintä ”Ristimyskirjassa Eevastiina, vaikka väitetty Eeva Liisaksi.” Samana vuonna hänelle on myös lisätty ensimmäistä kertaa rippikirjaan maininta ”kuuro”. Vuonna 1878 merkintä lieventyi ”huonokuuloiseksi”.

Eevastiinan työpaikka vaihtui lähes vuosittain myös ripille pääsyn jälkeen. Vuonna 1885 Eevastiinalle on kirjattu sukunimi Lehtonen. Virkaintoinen pappi oli ehkä päättänyt tällä tavalla muistuttaa Eevastiina-parkaa siitä, että hän oli niin sanottu lehtolapsi.

Eevastiina Lehtonen muutti vuonna 1886 naapuripitäjä Perttulaan (nykyään Ypäjä), jossa synnytti 16.6.1887 aviottoman lapsen, joka sai nimekseen Ida Justiina. Avioliiton ulkopuolella syntynyt, jo neljä vuotta aiemmin salavuoteudesta ripitetty ja nyt aviottoman lapsen saanut Eevastiina putosi tuon ajan sosiaalisen asteikon pohjalle. Hän vietti lidan kanssa kolme vuotta irtolaisena, kunnes pääsi

Loimaalla vuonna 1871 pappilan Jaakolan torpassa syntynyt Juho Maurits Suominen jätti 23-vuotiaana seudun, jolla hänen sukunsa oli asunut sukupolvien ajan, otti sukunimen Suominen ja lähti Viipuriin oppimaan käsityöläisammatin.

Oppilaan, kisällin ja nahkurin ura vei Juhon Tammisaareen, Oulujoelle, Toholammille, Harjavaltaan, Kälviälle, Nummelle, Vaasaan, Ilmajoelle ja viimein Kristiinankaupunkiin, johon hän 110 vuotta sitten asettui. Juho Maurits Suomisen voi sanoa olevan kantaisä liki satapäiselle "Kristiinankaupungin Suomisten" suvulle.

Tähän teokseen on koottu niin arkistoista kerättyä faktatietoa kuin suvussa kulkenutta perimätietoa Juhosta ja hänen suvustaan.

